

**BİR ULUSUN ORTAYA ÇIKIŞI ; HİRİSTİYANLIĞIN SLAV, NORMAN VE VAREG HALKLARI
ÜZERİNDEKİ TESİRLERİ VE RUS ULUSUNUN ORTAYA ÇIKIŞI
THE EMERGING OF A NATION; INFLUENCES OF CHRISTIANITY ON SLAV, VAREG AND
NORMAN PEOPLE AND OCCURİNG OF RUSSIAN NATION**

Berkkan ENGİN¹

ÖZET

Bu çalışmada, Vareg, Norman ve Slav halkların nasıl birleştikleri, komşuları olan Bizans ve Bulgarlar ile olan ilişkileri kültürel alışverişleri hakkında bilgilendire yapılacaktır. Kiyef Knezliğinin kurulmasıyla birlikte Batı'nın alt kültür olarak gördüğü Slavların Hıristiyanlığa geçmesiyle bir üst kültür oluşturmasını, kendini Avrupadan soyutlaması anlatılacaktır. Özellikle Hıristiyanlığın ile Bizans üzerinden Bulgarlara geçmesi, hemen ardından Kiyef Knezliğine geçmesi Vareg, Norman ve Slav halkları birleştirerek "Rus" ulusunu oluşturmasını ve kültürel anlamda Rus ulusunun kültürünün nereye dayandığını araştırmıştır bu çalışma.

Anahtar Kelimeler : Kiyef Knezliği, Rus, Hıristiyanlık, Bulgarlar, Bizans.

ABSTRACT

This paper mentions about how Vareg, Slav and Norman people came together as a nation and their cultural relations with their neighbours which were Bulgarians and Byzantine Empire. Also, it explains that Europeans had seen the Slavs as a subculture, but adoption of Christianity, their cultural values have increased. Especially, accepting of the Christianity over Byzantine Empire and crossing of the Christianity on Kiyef Knezes, have fixed Norman, Vareg and Slav, so the Russian Nation have occurred thank to the Christianity. In addition, it argues that where Russo- Orthodox culture has been taken and where was its origin.

Keywords: *Kiyef Knezse, Rus, Christianity, Bulgarians, Byzantine Empire.*

¹Yeditepe Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

Svyatoslav (Святослав Игоревич) Dönemi (965-973)

Rurik Hanedanlığında, Knez İgor'un oğludur ve hanedanlıkta ilk Slavca isim almış Vareg başbuğudur. Küçüklüğünden itibaren Knezlik Drujinaları² ile büyümüştür, tıpkı eski Türklerdeki hem kabile şefi olarak hem de o kabilenin askeri komutanı olarak yetişmiştir. Kaynakların bahsettiğine göre, kendisinin savaşı bir kişiliğe sahip olduğunu, ömrünün at üstünde seferlerde geçtiği yazmaktadır.

Babası İgor'un ölümü üzere, Knezliğin başına Svyatoslav geçmiştir. Onun döneminde Knezlik hem doğuda hem de batıda genişlemekteydi. Özellikle, genişleme politikası ilk olarak Hazar'a vergi veren Vyatıçlerin üstüne olmuştur ve ikinci seferi ise Tamatarhan Kalesine olmuştur. Bu seferlerin amacı ise, doğuda Hazar Hanlığının hakimiyetini kırmak ve ticaret yollarının kontrolünü sağlamaktır. Bu seferlerde başarılı olmuştur ve doğudaki genişleme politikasını gerçekleştirmiştir.³

Hazarlara karşı yapılan başarılar seferlerden sonra, yüzünü batıya çevirmiştir. Batıdaki komşusu ise Bulgarlar idi. O dönemde Bulgarlar ile Bizans Devleti arasında bir mücadele söz konusu idi, dönemin Bizans Kralı II. Fokas (Phokas), Kiyef knezi Svlatoslav'ı Bulgarlara karşı ittifaka çağırmıştır. Bu davet üzerine Svlatoslav bu durumu değerlendirmiş ve Bulgarları yenmişlerdir. Bulgar başkenti işgal edilmiş ve yağmalanmıştır. Ayrıca Tuna nehri üzerinde bulunan Pereyaslavents şehrine hayran kaldığı ve bu şehir için bir çok kaynakta geçen sözü söylemiştir; "Tuna Pereyaslavets'inde oturmak istiyorum: orası, arazimin ortasıdır; orada her nevi servet toplanır; Greklerden altın, kumaşlar, şarap ve meyva; Çekler ve Ugor (Macar) lardan güçüş ve atlar, Rusya'dan da kürkleri mum bal ve köleler gelir." (Akdes Nimet Kurat, Başlangıçtan 1917'ye Kadar Rusya Tarihi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014,s.27)

Zamanla birlikte, Peçenek tehlikesi ortaya çıkmıştır. 968'de Peçenekler, Kiyef'e saldırmıştır, Svyatoslav Bulgar başkentini terk edip, Peçenek işgalini durdurmak için Kiyef'e geri dönmüştür ve Peçenek tehlikesini uzaklaştırmıştır. Akabinde, Bulgar başkentine geri dönmeye çalışırken, annesi Azize Olga'nın ölümü bu durumu geciktirmiştir. Bir müddet sonra, Bulgaristan'a geri döndü ve Bizans Devleti için bir tehdit oluşturmaya başladı.

Svyatoslav'ın amacı, Balkan topraklarına yerleşip, buradan Bizans'a akınlar yapmaktır.⁴ Bizans Kralı İoannes Tzimisces bir sefer düzenler Svyatov'un üzerine, bu seferde ufak başarılarla birlikte 971'de Kiyefliler Silistre kalesinde kuşatıldı. Akabinde barış görüşmeleri başlamıştır ve aralarında bir antlaşma imzalanmıştır. Bu antlaşma ile Ruslara geçiş izni verilmiştir. Svyatoslav ve Drujinaları Kiyef'e doğru yola koyulmuşlardır.

Dönüş yolunda ise umulmadık bir hadise ile karşı karşıya gelmişlerdir, onları Peçenekler karşılamıştır. Peçenekler pusu kurarak, Rusları ağır bir yenilgiye uğratmışlardır.⁵ Askerleriyle birlikte Svyatoslav da ölmüştür.⁶ Peçenek Başbuğu olan Küre, Svyatoslav'ın kafatasını kesip, ondan bir içki masrapası yaparak, şarap içtiği söylenir.⁷

973 yılında, Svyatoslav'ın ölümü ile oğulları arasında mücadele dönemi başlamıştır ve bu durum bir otorite boşluğu doğurmuştur. Bazı kaynaklar bu mücadele dönemin 6 yıl⁸ sürdüğünü söylemektedir, bazıları ise 7 yıl.

²Drujina, Vareglerde askeri bir birliktir ve Rusça'da "друзь" (Drug) "Arkadaş" kelimesinden türemiştir, yoldaş anlamına gelmektedir.

³Mualla Uydu Yücel, Rusya Tarihi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, s.11.

⁴Nicholas V. Riasonovsky, A History of Russia, Oxford University Press, New York, 1993, p.33.

⁵Paul Dukes, A History of Russia, Macmillan, London, 1990, p.10.

⁶Riasonovsky, a.g.e., p.33.

⁷Akdes Nimet Kurat, Başlangıçtan 1917'ye kadar Rusya Tarihi, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2014, s.27.

⁸George Vernadsky, Rusya Tarihi, Selenga Yayınları, İstanbul, 2014, s.58.

Svyatoslav, ölmeden önce üç oğlunu Knezliğinde bulunan şehirlere yönetici olarak atamıştı; Yaropolk'a Kiyef, Vladimir'e Novgorod ve Oleg'e ise Dravya'yı vermişti.⁹ Ölümünden sonra ise, kardeşler arasında bir Knezlik mücadelesi başlamıştır. Kardeşler arasında en güçlü olanı Yaropolk, çünkü baş Knezlik ve merkez ordu onun elindeydi, diğerlerinde ise onun ki kadar güçlü bir ordu yoktu. Yaropolk, ilk olarak Oleg ile mücadeleye girişmiştir. Vladimir bu sırada onları takip etmekte ve tedbir almaya çalışmaktaydı. Yaropolk, Oleg'e karşı zafer kazanmıştır, en küçük kardeşini ortadan kaldırmıştır. Bu sırada Vladimir sıranın kendine geleceğini anladığından dolayı Normanlardan yardım istemiştir. Normanların yardımı ile Vladimir, Yaropolk ile girdiği mücadeleyi kazanarak, kardeşini ortadan kaldırmış ve baş Knezliği ele geçirmiştir 980 de.¹⁰ Vladimir'in kazanması ile birlikte Rus tarihinde bambaşka bir devir yaşanacaktır, başlı başına köklü değişimler görülecektir.

I.Vladimir (владимир святославич) Dönemi (980-1015)

Kimi kaynaklarda "Volodemir", diğer kaynaklarda "Vladimir" diye geçen ve Rus tarihinde yeni bir sayfa açan Knezdir. Babasının (Svyatoslav) ölümünden sonra kardeşleriyle olan mücadeleyi kazanmasından sonra baş Knezliğe geçmiştir. Vladimir, Knezliğe geçtiğinde ilk iş babasının intikamını alma peşine düşmüştür, Peçenekler üzerine yürümüştür, daha sonra ise babasının politikalarını devam etmiş¹¹ ve Lehistan havzasına yayılmıştır. Bu dönemde otorite boşluğundan kaynaklı ortaya çıkan halk ayaklanmasını da bastırmıştır.

Vladimir döneminde de, Bizans ile olan ilişkiler devam etmiştir, sebebi ise Bizans ile Kiyef Knezliği arasındaki ticari bağlardır. Bu ticari ilişkiler iki devlet içinde ekonomik anlamda getirisi olan, yabana atılmayacak bir ilişkiydi. Ayrıca, Bulgarlar ile olan savaş durumları devam etmektedir. Bunun sebebi ise, Balkanlar'da egemenlik istenmesidir. Bizans, Balkanlar'da egemenlik sağlayıp Ortodoksluğu yayma peşindeyken, Kiyef Knezliği ise topraklarını batıya doğru genişletip, Avrupa ile hem ticari hem de siyasi ilişkilerini geliştirme peşindeydi. Bulgarlar da, bulunduğu topraklarda gücünün arttırarak Bizans topraklarını ele geçirme peşindeydi.

985'te Vladimir, Bulgarlar üzerine sefere çıkmıştır. Sefer'in açılış sebebi, verimli toprakları Knezliğe katmak idi. Yapılan sefer de, Bulgarlar mağlup edilmiştir ve barış imzalanmıştır. O tarihten önce Bizans Devleti'nde taht değişikliği olmuştur ve II. Basileus tahta geçmiştir. Basileus da 986'da Balkan seferine çıkmıştır fakat, bu sefer iyi gitmeyince devletin için de isyanlar çıkmıştır. Bizans'ın en önemli komutanlarından olan Bardas ve Fokas, imparatora karşı isyan çıkartmıştır. Ama, Basileus savaşırken diğer yandan da isyanı bastırarak askere sahip değildi. Bunun için de Svyatoslav döneminde olduğu gibi Kiyef Knezliğine başvurdu. Vladimir için bir fırsat daha doğmuştu tekrardan Bizans ile ilişkileri iyileştirmek ve ilerletmek için. 998'de 6000 kişilik Varg-Rus Drujinası Bizans'a yardıma gelmiştir.¹² Bu yardımla birlikte isyan bastırılmış, Bizans ülke içindeki siyasi atmosferi düzene sokmuştur.

Bu olaydan sonra, Vladimir, Basileus'un kız kardeşi Anna ile evlenmek istediği beyan etmiştir, Basileus beyanı ilk başta kabul etse de, daha sonrasında bir direnç göstermeye başlamıştır¹³, sebebi ise, Varg ve Slavlar Bizanslılara göre barbardı ve bir dinleri de yoktu, Ruslar Avrupalılara göre alt kültür olarak görülüyordu, Bizans da bu görüş oldukça yaygındı.

⁹Kurat, a.g.e., s.31.

¹⁰Dukes, a.g.e., p.11.

¹¹Dukes, a.g.e., p. 11.

¹²Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2015, Çvrn; Prof.Dr. Fikret Işıltan, s.282.*

¹³Doç.Dr.Nesrin Sarıahmetoğlu, Prof.Dr. Nadir Devlet, Doç.Dr.Esra Hatipoğlu, *Rusya Tarihi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2013, s.21.*

Bu olaylar üzerine, Vladimir Drujinalarını toplayıp Kırım'daki Bizans şehri olan Khersones'i 989'da işgal etti.¹⁴ Bunun üzerine Basilleus harekete geçer ve barış teklifi yapar Vladimir'e ve kardeşi Anna'yı bir şartla vermeye razı olur. O da Vladimir'in Hıristiyanlığa geçmesiyle. Vladimir'in Hıristiyanlığı kabul etmesinden önce Vareg ve Slavlara bakacak olursak, kültürel anlamda Paganizm inancına sahiplerdir ve bu iki halkın neredeyse tamamı bu inançtan. Hıristiyanlığa geçilmeden önce, Kiyef gibi Novgorod gibi şehirlerde yaşayan yerel halk Pagan inancındaydı ama tüccarlara baktığımız da Hıristiyanlığa bir geçişin söz konusu olduğunu görebiliyoruz. Nedeni ise, o zamanlar Bizans ile Kiyef arasında ticari ilişkiler kuvvetiydi; Kiyef'ten kalkıp Bizans başkenti Contantinepolis'e giden bir tüccar, orada ürünlerini satmak için belli bir süre ikamet etmektedir. Bu ikamet süreciyle birlikte bu tüccar, içinde yaşadığı toplumun kültürüne kısa sürede olsa alışır ve uyum sağlamaya başlar. Bununla birlikte, zamanla birlikte o kültüre adapte olur ve o kültürü benimsemeye başlar ve benimsediği bu kültüre geçiş yapabilir. Tanıştığı yeni kültürü kendi ülkesine ve yaşadığı şehre taşır ve sonrasında aldığı yeni kültürü çevresindekilerle paylaşır böylece yeni bir kültür oluşmaya başlar. Hıristiyanlık, Vareg ve Slavlar arasında ilk önce bu şekilde yayılmaya başlamıştır. Sonrasında malumunuz, Azize Olga Hıristiyanlığa geçmiştir, fakat bu değişim, insanlar üzerinde pek bir etki yaratmamıştır. Bunun sebebi ise o sıralarda Pagan inancının insanlar arasında kuvvetli olmasıdır.

Ayrıca, Hıristiyanlığın kabulünden önce, Vladimir bir çok dinden insanı, kendi Knezliğin de ağırlayarak onlardan teolojik anlamda fikirler almıştır. Özellikle, Arap tüccarlardan İslam'ı öğrenmiştir, batı komşuları Lehler ve Germenler'den Katolikliği öğrenmiştir. Bunun üzerine bir de Hazar Kağanlığı'ndan Yahudilik hakkında fikir terakkisi yapmıştır. En sonunda Grek filozoflardan edindiği bilgiler ışığında Ortodoksluğa ilgi duymaya başladığı ve o filozofların Vladimir üzerinde büyük etki bıraktığı söylenmektedir.¹⁵

988'e dönecek olursak, Rus tarihi açısından bir devrim gerçekleşmiştir. Aşağıda da detaylarıyla anlatacağımız bu köklü değişim Rus tarihinin yükselişine sebep olacak hadiseler topluluğunun tabanını oluşturmuştur. Ruslara bambaşka bir dünya görüşür kazandırmıştır. Şu an " Rus " diye isimlendirdiğimiz ulusun da ortaya çıkmasına faydası bulunmuş bir hadisedir bu dönüşüm.

988'de Vladimir Costantinoble'da vaftiz edilir Drujinaları ile birlikte ve akabinde Anna ile evlenerek Bizans Devleti ile akrabalık kurar. Bu durum Bizans Tarihi açısından da enteresan olarak karşlanır, çünkü ilk kez haneden dışından bir evlilik yapılmıştır ve Bizans Sarayı'nın içinde bir takım huzursuzluklar ortaya çıkmıştır.

Bu durum ne kadar da huzursuzluk yaratsa da Bizans Sarayı'nda, avantajları da mevcuttur. Rusların Ortodoksluğu benimsemesi ile Bizans'ın manevi yönden nüfusu artmıştır ve alabileceği destekle birlikte otomatik olarak siyasi gücü de artmıştır.¹⁶ Böylelikle, Bizans'ın kültürel sınırları büyüyecekti ve metropoliklerle birlikte dilini de yayacaktı.

Tarihte, din değiştirme hadiselerinde her zaman bir zorlama mevcuttur. Ruslar da din değiştirirken bu zorlamaya maruz kalmışlardır. Sosyolojik anlamda, insanlar eski alışkanlıklarını kolay kolay değiştiremezler. Muhakkak devlet tarafından bir zorlama veya misilleme mevcuttur. Aziz Vladimir'in Hıristiyanlığa geçişinden sonra, ülkede bulunan Vareg ve Slavlar, Hıristiyanlığa geçirilmeye başlandı ve bunlar kılıç zoru ile yapılmış dönüşümlerdir. Özellikle Novgorod şehri bunun en büyük örneğidir, dönüşümlerde yüzünden öldürülen insanlar mevcuttur.

¹⁴Ostrogorsky, a.g.e., s.282.

¹⁵Vernadsky, a.g.e., s.58-59.

¹⁶Ostrogorsky, a.g.e., s.283.

Hıristiyanlığın dezavantajlarından çok avantajları vardır. Norman, Varg ve Slav kabileleri Hıristiyanlığın kabulüne kadar ayrı yaşamaktaydılar ve sadece savaş zamanları birlikte hareket etmekteydiler. Hıristiyanlık bu üç unsurun birleştirici gücü olmuştur. Hıristiyanlık dinden öne Varg ve Slavlara bir kimlik kazandırmıştır, bu kimliğin adı ise “Rus” olmuştur. Rusların yükselişi Hıristiyanlık ile başlamıştır, daha sonra Altın Orda Devleti ile duraksamaya girecekse de, uluslaşma devam edecektir. Esasen, X. yüzyılda Ruslar hazır bir kültürün üstüne konmuştur. Bu kültür Doğu Roma kültürü yani Bizans kültürüdür. Rusların aslında Batı Roma ile ilgisi yoktur, kültürünü hazır olarak Bizans’tan almıştır. Gördüğümüz üzere sadece kimlik değil bir kültür de kazandırmıştır Bizans ve bununla birlikte Ruslar kendilerini Avrupa’dan sıyrıp bir üst kültür oluşturmaya başlamıştır.

Hıristiyanlık ile birlikte Vladimir Aziz (святой)¹⁷ ünvanını alan ilk kişidir ve bu unvan bir çok Çar’ın da kullanacağı unvan olacaktır Rus tarihinde. Bu ünvanla, Rus tarihinde bir dönem kapanırken, bambaşka modernleşmeye doğru giden ve günümüz Rus kültürünü oluşturan dönemin kapısını açmıştır. Tabii ki, bu çalışmanın ana etmenini oluşturan mesele ise Hıristiyanlık ile birlikte gelmiş olan hazır kültürün Varg ve Slavları nasıl birleştirdiği, kültürel yaşamlarında nasıl değişiklikler olduğu hakkında çeşitli özellikleri sıralayacağız aşağıda.

Aziz Vladimir (Святой Владимира) Dönemi ve Hıristiyanlığın Ruslara Kazandırdığı Özellikler

Bir ulusu, ulus yapan şey dilidir, dil hem bir ulusun kişisel özelliklerini gösterirken hem de yaşam tarzını da ortaya çıkartır. Hıristiyanlık Slav dünyasına IX. yüzyıldan beri linguistik açıdan katkı sağlamaktadır. Bunun en büyük örneklerinden bir tanesi ise, Tuna Bulgarları’nın başı olan Boris Han(837-852) IX. yüzyılda Hıristiyanlığa geçmiştir.¹⁸ Bu geçişle birlikte Slavca kilise dili olmuştur, ama Slavlardaki en temel faktör, bir alfabesinin olmaması idi. Bunun için de Aziz Kiril ve Methodius kardeşlerin misyoner olarak Tuna Bulgarlarına teolojik öğretiler sunarken bir alfabe keşfi olmuştur. Bu alfabe Glagolitik alfabe denir ve ilk Slavca alfabedir. Kuruluş amacı ise tamamen dini kitapların çevrilmesi üzerine olmuştur ve Aziz Kiril bu alfabeği Grekçe olan eserleri Slavcaya çevirmek amaçlı yapmıştır. Bulgarlar ilk yazılarını Glagolitik alfabe ile yazmışlardır.¹⁹ Ayrıca, çeviriler artmış ve Slav literatürü gelişmeye başlamıştır, bu alfabe Bulgar ülkesinden Sırbistan’a geçiş yapmıştır ve çeviri faaliyetleri orda devam etmiştir.

Glagolitik alfabe, Grek alfabesinden esinlenerek yapılmıştır. Bu alfabenin kurucusu, Aziz Kiril ve Methodius’dur. Kiril ve Methodius, Selanik’deki Ruhban okulundan mezun iki papazdır. Bizans Devleti, bu iki papazı misyoner olarak Bulgarlara yollamıştır Hıristiyanlığın yayılması için. Daha sonrasında, Hıristiyanlık Bulgar Slavları arasında yayılmışken, Bulgarlar üzerinden Varg ve Slavların üzerine geçmeye başlamıştır. Bu iki misyoner Bulgarlar üzerindeki görevlerini tamamladıktan sonra, Rusların yanına da misyoner olarak yollanacak ve bu alfabenin günümüzdeki versiyonunu kuracaklardır. Methodius, kardeşi Kiril’in ölümü üzerine, misyonerlik görevini Ruslar üzerinde yapmaktadır, bununla birlikte çeviriler yapmaya devam etmiştir. Bu çeviriler sırasında, Methodius, alfabede değişimler yaparak Kiril alfabesinin oluşmasını sağlamıştır. Aslında insanların bildikleri, Kiril alfabesinin direk Grek alfabesinden türediğidir. Bu yanlış bir varsayım. Glagolitik alfabe ilk olarak kurulmuş ve Grek alfabesinden esinlenilmiştir, daha sonra ise günümüz de “Kirilitsa”²⁰ olarak bilinen alfabe ise tamamen Glagolitik alfabeden esinlenerek tasarlanmış bir alfabedir.

Alfabenin tasarlanması ve kilise dilinin Slavca olması, Rus edebiyatının gelişmesine büyük katkı sağlamıştır. Özellikle Grekçe ve Latince eserlerin çevrilmesiyle birlikte dile kültürel bir zenginlik katılmıştır. Bu çevirmelerden dolayı Slavcanın içerisine birçok Latince kelime girmektedir.

¹⁷“ Святой “ kelimesi Rusça da “ Aziz “ anlamına gelmektedir. Bu ismi Petersburg şehrinin başında da görebilirsiniz. Ortodoksluk ile birlikte gelmiş bir teolojik ünvanıdır.

¹⁸Ahmet Taşağıl, *Kök Tengri’nin Çocukları, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2014, s.286.*

¹⁹Ivan G. İliev, *Short History of The Cyril Alphabet p.8.*

²⁰Вкнз, ” Кириллица “ Kiril alfabesinde yazılış biçimi.

Tablo 1 : Rusça ile Latince ortak kelimeler.

Latince	Rusça	Türkçe
Mare	Море	Deniz
Domus	Дом	Ev
Caesar	Царь	Çar veya Kral

Çeviriler ile birlikte, Rusça ile Latince ve Grekçe arasında bir etkileşim söz konusudur. Bu durum, Rus edebiyat kültürünü de etkilemiştir ve gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Hıristiyanlık, kültürel anlamdan ayrı olarak, en büyük etkiyi siyasal anlamda yapmıştır. Dünyada kurulmuş imparatorluklara ve devletlere baktığımızda, imparatorlukların ve devletlerin yasal dini olmasa dahi, din her devlet ve imparatorluk için halk üzerinde siyasi üstünlük sağlamaya yarayan bir kol gibidir. Her imparatorluk dini dogmalarla birlikte ve bazen din dışına çıksa dahi, dini insanların kontrol edilmesi amaçlı ve devletin üstünlüğünü insanlara kabul ettirmek amaçlı kullanmıştır. Bu üstünlüğü ise, kralların, hem papa hem de kral olarak kabul edilmesiyle oluşmuştur batıda, doğuda ise padişah veya sultan, hem halife sayılmış hem de sultan olarak kabul edilmiştir. Yani bir kral, hem dinin başı hem de ülkenin başı sayılır. Bu örneklemeden sonra Rusların devlet yapılanmasına baktığımızda, Bizans'taki hatalar, Rus Knezliğinde tekrarlanmamıştır. Nedeni ise, Knez Vladimir'in Kilise üzerindeki kurmuş olduğu üstünlüktür. Kilise Rus devletinin kurulmasında büyük yarar sağlamıştır ama Ruslarda, kilise Knezliğin üstünde olamaz düşüncesi hakimdir. Vladimir'in kurduğu üstünlük ile din tekeli elinde tutmuş ve bu elini halkına karşı kuvvetlendirmiştir. En önemlisi de, Vareg, Norman ve Slavlar Hıristiyanlık ile kaynaşma sürecine girmişlerdir.²¹ Eskiden ayrı yaşayan unsurlar, Hıristiyanlık ile birleşmeye ve Rus kültürünü oluşturmaya başlamışlardır. Birleştiricilik Modern Rus devletinin da temellerini atmıştır.

Metropolitliklerle birlikte, Ruslar Bizans'ın ekonomik sistemini de almıştır. Bu sistemin temelinde manastırlar yatar. Manastırlar, dini eğitimin verildiği yerdir ve manastırların kendilerine ait toprakları vardır. Bu topraklar manastır yetkilileri tarafından işletilmekteydi ve belli bir ekonomik kazanç sağlanmıştır. Bu manastırların en önemlisi ise Kiyev-Paçerya-Lavra (Киево-Печерская лавра)²² Manastırı. Günümüzde Kiev de bulunan bir yer altı manastırır.

Ayrıca, hukuk alanını da Bizans'tan temel almıştır. Roma İmparatorluğu ve Bizans Devleti'nde kilise yasası olarak geçen Nomokanonlar²³ alınmıştır. Bu yasalar Roma'da ve Bizans'ta yazılı halde bulunmaktadır ve örfi yasalar olarak geçmektedir daha sonra Slavlara geçmiştir bu yasa özellikle Bulgar ve Sırlar ilk olarak kullanmışlardır.²⁴

Daha sonra bu kilise kanunları "Kormçaya Kniga" olarak Slavcaya çevrilmiş ve Ruslar'ın Hıristiyanlığa geçtikten sonraki ilk kanunnamesi olmuştur.²⁵ Çevirisini Methodius yapmıştır. Bizans'tan yasanın da alınmasıyla birlikte devlet'in yönetimi konusunda bir düzen gelmiş ve devlet bir sisteme oturtulmaya başlanmıştır.

Ek olarak, Hıristiyanlıkla Ruslar eski "Barbar" hayal şeklini bırakıp daha uysal bir hal almışlardır.

²¹Kurat, a.g.e., s.35.

²²Kurat, a.g.e., s.37.

²³Nomokanon Grekçe kökenli bir isimdir.

²⁴Srdan Sarkic, *The Concept of Marriage in Roman, Byzantine and Serbian Mediaeval Law*, 2004, p.99.

²⁵Kurat, a.g.e., s.36.

KAYNAKÇA

- KURAT Akdes Nimet, Rusya Tarihi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2014.
- VERNADSKY George, Rusya Tarihi, Çev : Dođukan Mızrak ve Egemen Ç. Mızrak, Selenga Yayınları, İstanbul, 2015.
- OSTROGORSKY Goerge, Bizans Devleti Tarihi, Çev: Prof.Dr.Fikret Işıltan, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 2015.
- TAŞAĞIL Ahmet, Kök Tengri'nin Çocukları, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2014.
- RİASANOVSKY Nicholas V., A History of Russia, Oxford University Press, New York, 1993.
- DUKES Paul, A History of Russia, MacMillian, London, 1990.
- HALPERIN Charles J., The Mongol Impact on Medieval Russia History, Russia and The Golden Horde, Indiana University Press, Bloomington, 1985.
- SARIAHMETOĞLU Nesrin, DEVLET Nadir, HATİPOĞLU Esra, Rusya Tarihi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 2013.
- YÜCEL Mualla Uydu, Rusya Tarihi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- SARKIC Srdan, The Concept of Marriage in Roman, Byzantine and Serbian Medieval Law, 2004.
- ŞAHİN Zulfiya, XVIII.Yüzyılın İlk Yarısında Rusya'nın Kültürel Gelişimi ve Batıya Uyum Çabaları, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2014.
- TOPCHİYSKİ Sabit Salihov, Bulgar Ortodoks Kilisesine Bağlı Önemli Manastırlar, T.C. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011.
- ŞENER Leyla, Eski Slavca ve Rusça Çevirilerin Özellikleri, Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/8, Ankara, 2013.
- KARATAY Osman, Ötüken Yış Bahsine İlave : Vareglerin Yolundaki Rusya Dağları, Karadeniz Araştırmaları Dergisi, 2009.
- AYDIN Mithat, Tuna Bulgarları Tarihine Genel Bir Bakış, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Denizli, 2002.
- DUALI Şir Muhammed, Rus Ortodoks Kilisesi'nin Siyasi Tarihi, Milet ve Nihal inanç, kültür ve mitoloji araştırma dergisi, 2013.
- ACAR Serkan, Vladimir Meryem Ana Tasviri Menkıbesi ve Timur Beg'in Rüyası, Tarih İncelemeleri Dergisi, 2010.
- ÖZBERK Mehmet, Moscow : The Capital of Russian Literature, International Journal of Social Sciences and Education Research, 2015.
- VASILIEV A.A., Bizans İmparatorluğu Tarihi, Çev : Arif Müfid Mansel, Maarif Matbası, Ankara, 1943.
- DEMİRCİ Kürşat, Ortodoksluk, İslam Ansiklopedisi, C.33, Türkiye Diyanet İşleri Vakfı, İstanbul, 2007.
- ÖZTÜRK Yücel, Ukrayna, İslam Ansiklopedisi, C.42, Türkiye Diyanet İşleri Vakfı, İstanbul, 2012.
- ILIEV Ivan G., Short History of The Cyrillic Alphabet.
- DUALI Şir Muhammed, Paganizmden Hıristiyanlığa Rusların Din Değıştirme Nedenleri, Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2013.
- ŞENER Leyla, Eski Rusya'da Bir Çevirmen : Maksim Grek, Uluslar arası Sosyal Araştırma Dergisi, 2015.
- FELDMAN Alex, The Historiographical and Archaeological Evidence of Autonomy and Rebellion in Cherson : a Defence of The Revisionist Analysis of Vladimir's Baptism(987-989), Submitted as MRes Thesis of The Byzantine, Ottoman and Modern Greek Studies, 2013.
- WEEKS Theodore R., Russification and the Lithuanians (2863-1905), Association dor Slavic, East European, and Eurasian Studies, 2016.